

MIROSLAV HOLUB

POEZIE

5

Miroslav Holub

KAM TEČE KREV

BÁSNĚ

O knize

Kam teče krev (1963), pátá básnická sbírka Miroslava Holuba je ze stejného rodu jako sbírky předchozí: *Denní služba* (1958), *Achilles a želva* (1960), *Slabikář* (1961), *Jdi a otevři dveře* (1961). Jsou to stále verše střízlivé, aniž by byly nudné, intelektuální, aniž by byly intelektuálské. Odehrávají se v nemocnicích, výzkumných laboratořích, v autorovi profesně blízkém okolí.

O autorovi

MIROSLAV HOLUB

(13. září 1923, Plzeň–14. července 1998, Praha)

byl český básník, prozaik, esejista, překladatel. Narodil se v rodině právníka, dlouholetého zaměstnance plzeňského ředitelství státních drah; rozhodující intelektuální vliv na Holuba měla ovšem matka, středoškolská učitelka jazyků. Jeho první manželkou byla herečka Věra Koktová. Syn Radovan Holub (* 1949) je filmový žurnalista. – Obecnou školu a klasické gymnázium Holub vychodil v rodišti. Ma-

turoval v roce 1942 a do konce války pracoval jako pomocný dělník ve skladu řeziva a na překladovém nádraží. (Od roku 1944 se datují jeho první pokusy o básnickou tvorbu, inspirované francouzskou poezií v překladech Karla Čapka a surrealismem Vítězslava Nezvala.) Roku 1945 se v Praze zapsal na Přírodovědeckou fakultu, 1946 však přestoupil na Lékařskou fakultu UK (MUDr. 1953). Při studiích byl zároveň (1945–1952) pomocnou vědeckou silou v Ústavu pro filozofii a historii přírodních věd řízeného prof. Otakarem Matouškem, jehož semináře také navštěvoval. Docházel i na přednášky z logiky, filozofie a literární historie. Působil ve vysokoškolské organizaci Mladá generace československých přírodovědců. V letech 1953–1954 pracoval jako patolog v pražské nemocnici na Bulovce, odtud přešel do Biologického (později Mikrobiologického) ústavu ČSAV, kde se věnoval především imunologii. V roce 1970 byl z politických důvodů propuštěn, po krátké době však přijat do nově založeného Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) v Praze-Krči. Výsledky svých výzkumů z oblasti imunologie publikoval od roku 1958 doma i v zahraničí v řadě vědeckých studií i rozsáhlejších knižních publikací. Dosáhl hodnosti CSc. (1958), DrSc. (1991) a doktorátu honoris causa na univerzitě v Oberlinu (USA, 1985). V 60. letech a znovu od konce 70. let hojně cestoval či hostoval v zahraničí, povětšinou s cíli vědeckými, též však literárními (mj. navštívil Anglii, SRN, Francii, Irsko, Řecko, Čínu, Indii, Izrael, Austrálii, Mexiko). Jako vědec i literát často a dlouhodoběji pobýval v USA (1962, 1963, 1965–1967, od konce 70. let pravidelně každý třetí rok).

Bibliografie:

Beletrie: Denní služba (BB 1958); Achilles a želva (BB 1960); Slabikář (BB 1961); Jdi a otevři dveře (BB 1961); Studie k problémům poezie (B 1962, tisk k 10. výročí Literárních novin); Kam teče krev (BB 1963, s fotografiemi J. Pařika); Zcela nesoustavná zoologie (BB 1963, k fotografiím K. Příbyla); Tak zvané srdce (BB 1963); Anděl na kolečkách (básnický cestopis, 1963; rozšíř. 1964); Tři kroky

po zemi (sloupky, EE 1965); Ačkoli (BB 1969); Žít v New Yorku (E cestopis., 1969); Beton (BB 1970); Události (BB 1971); Stručné úvahy (BB 1971, sazba rozmetána); Naopak (BB 1982); Interferon čili O divadle (BB 1986); K principu rolničky (sloupky, 1987); Maxwellův démon čili O tvořivosti (EE 1988); NE patrně NE: Zcela malá knížka nadávek, zákonů, odkazů apod. (BB, aforismy, 1989); Skrytá zášť věku (sloupky, 1990); Syndrom mizející plíce (BB 1990); O příčinách porušení a zkázy těl lidských (EE, sloupky, 1992); Ono se letělo (vzpomínkové EE, BB 1994); Aladinova lampa (cestopisné PP, 1996); Narození Sisyfovo (1998).

Souborné vydání: Spisy (vychází od roku 2003 v nakladatelství Carpe diem, z plánovaných čtyřech svazků vyšly dosud tři: Básně, 2003; Cestopisné prózy, 2003; Eseje a sloupky, 2005; ed. M. Huvar).

Výbory: Anamnéza (1964); Sagitální řez (1988); Model člověka (slovensky, Bratislava 1990, ed. J. Kolenič); Lepší role už nedostaneme (2000, ed. M. Huvar, obsahuje CD se záznamem recitátorských, hudebních a divadelních interpretací Holubovy poezie, k omezenému počtu výtisků přiloženo též DVD se záznamem inscenace Holubových básní v divadle poezie Regina Břeclav); Časoprostor (2002, ed. V. Justl).

Ostatní: New York (1966, text ve fotografické publikaci E. Fukové, M. Novotného a M. Šechtové).

(Zdroj: Slovník české literatury po roce 1945)

Miroslav Holub

Kam teče krev

2014

Knihu nabízíme rovněž v aplikaci CARPE DIEM ONLINE.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdělení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani její část nesmí být publikována, uchováována v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

No part of this may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means including information storage and retrieval systems, without permission in writing from the author. The only exception is by a reviewer, who may quote short excerpts in a review.

© Miroslav Holub – dědicové c/o DILIA, 2014

Foto © Michal Huvar, 2014

© Carpe diem, 2014

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

978-80-7487-063-7 (ePub)

978-80-7487-064-4 (pdf)

Injekce

Ptala ses mne,
jaký je smysl kapky a
co cítí králíčkové,
když každá vteřina
svědčí proti nim.

Pohled,
třípalcovými kroky
soud přichází
a jako hlas z hlubin volající
zjevuje se krev.
(Jak jinak by také přísahalo
srdce?)

A v tomto skleněném tichu
jen pohybem srozumění
cítíme v konečcích prstů
váhu života
a podivnou radost
svobody
tázati se

Bez odpovědí.

Smrt

V éterových oblacích, jen o nit
před bílým,
podělaným rájem,
Někteří králíci myslí,
že jim přiděláváme křídla.
Někteří králíci říkají,
že smrt má prsten a modré oči.
Není to pravda.

Jejich smrt má vlhký,
pohyblivý čumáček,
nervózní vousy a
drápek.
Sedí v ulitě a bojí se,
protože lidé jsou chytřejší
a jsou všude kolem.
A vylézá tehdy, když se
nikdo nedívá,
Aby zařala drápek
do jediného místa,
jehož se naše ruka
nedotknula.
Jejich Asrael syčí strachem
jako psárka v noci.

To jen lidská smrt
se nebojí
ničeho
A asi má tvé oči.

Trápení

Ošklivá zvířátka, ošklivá chrochtavá
zvířátka,
Docela skrytá pod špičkou jehly,
za zády Křivky Výzkumných Úkolů,
Odporná zvířátka s pěnou u hubiček,
se štětinami na zadku,
Jedno po druhém
Zavírají růžové tlamičky,
Otvírají růžové tlamičky,
Blednou,
Máchají nohama,
jako kdyby utíkala na velmi
dalekém lánu,

Zavírají ošklivá modrá očička,
Otvírají ošklivá modrá očička
a je
po
nich.

No a já se nic neptám
a nikdo se na nic neptá

A ošklivá zvířátka po smrti po kouskách
pustíme proběhnout se po bílé pustině
papírové elektroforézy

A pást se v modrozelené tůňce
chromatogramu

A po kouskách je ženeme koupat se
v alkoholu
a xylolu

A nesmírné oko ošklivého zvířecího
pánaboha pozoruje každý jejich krok
dalekohledem mikroskopu

A kousky zvířátek jsou spokojeny
jako kytky v květináči,

jako kořata na dně rybníka,
jako buňky před počítím.
No a já se na nic neptám
a nikdo se na nic neptá,
Nikdo se pochopitelně neptá,
Jestli zvířátka nechtěla raději žít vcelku,
svým odporným životem
po bahniskách,
a po kanálech,
Jestli se nechtěla raději hryzat
zaživa.
Jestli se nechtěla raději milovat
v okamžicích mezi hrůzou a hladem,
Jestli nechtěla raději všema očima
a všemi póry vsávat svůj
blátivý páchnoucí malý svět,
Neuvěřitelně vyděšena,
Neuvěřitelně šťastna
Ve způsobu hmoty, která nemá na víc.

No a já se na nic neptám
a nikdo se na nic neptá,
Protože je to úplně zbytečné,
Pokusy se daří a pokusy se nedaří,
Jako všechno na tomto světě,
v němž pravda postupuje
jako skvělý stříbrný buldozer
v pohupujících se temnotách,

Jako všechno na tomto světě,
kde jsem potkal opuštěnou dívku
v obchodě svatebními závoji,
Kde jsem potkal generála porostlého
dubovým listím,
Kde jsem potkal sběrače raněných, kteří
ne a ne někoho najít,
Kde jsem potkal muže ztrativšího
své jméno,

Kde jsem potkal skvělou a slavnou, bronzovou,
neuvěřitelně vyděšenou krysou,
Kde jsem potkal lidi, kteří by položili
svůj život, a lidi, kteří by položili
hlavu do dlaní,
Kde koneckonců potkávám sám sebe
na každém kroku.

Umělé orgány

Transplantáty v nás dosud
tají jako sníh
A s umělou ledvinou je člověk
jako loď potápějící se v doku,

Ale denně potkáváme
bezděčné pacienty
s umělým orgánem myslí,
s neslučivým štěpem myšlenky,
nepřihojeným,
neodhojeným,

Sem tam běhají hlavy s podtlakem,
hbitě nasávající umělá slova,
umělé věty,
umělé nadávky,

Vydrží všechno, přečkají
každý slunovrat,

Divná řeč jim visí
jako hadice
plynové masky,

Jsou jako sněhuláci
s vrtulí.

Sněhuláci s vrtulí
létají, vrčí a mluví,
létají, vrčí a mluví,
létají, vrčí a mluví,

řkouce:
Jaký to úspěch vědy.

Pravda

Odešel, neomylný, ještě ve dveřích
byla podlitina, jak trefil
do černého.

My dva jsme chvíli seděli
a čísla z protokolů
na nás koukala jako
zelení hlavatí brouci
z trhlin večera.

Knihy se protahovaly
ve hřbetech,

Váha si jen tak vážila a
skleněné korálky z náhrdelníku
boha spánku si šuškaly
na mističkách.

„Už jsi měl někdy pravdu?“ řekl jeden z nás,
„Já ne.“

Pak jsme počítali dál.

Bylo dost pozdě.

A venku mrazivě fialové město dýmu
stoupalo ke hvězdám.

Carpe diem vydává kompletní básnické dílo Miroslava Holuba elektronicky v exkluzivní licenci. Patnáct sbírek v ucelené řadě.

Denní služba (1958) je sbírka, kterou Miroslav Holub po odmítnutí knižně debutoval. Řadí se mezi ta básnická díla, která spoluvytvářela koncept tzv. poezie všedního dne. V profesně blízkém prostředí, v nemocnicích a výzkumných laboratořích, ve vědě a vědecké terminologii autor nalézá civilní linku básnické promluvy i opodstatnění své vůle po uplatnění intelektu v poezii.

Achilles a želva (1960) je druhá sbírka básníka, která spoluvytvářela s debutem *Denní služba* a následnými sbírkami koncept tzv. poezie všedního dne, jež měla být srozumitelná širokým vrstvám. Vybírala si civilní témata. Vznikla v Čechách a na Moravě v legendárních 60. letech 20. století. Vedle Holuba byli a dodnes jsou jejími představiteli Miroslav Florian, Jiří Šotola, Karel Šiktanc a Jan Skácel. Achilles a želva vnáší oproti debutu do poezie nový prvek. A tím jsou antické metafory.

Slabikář (1961), třetí básníková sbírka, rovněž spoluvytvářela koncept tzv. poezie všedního dne, jež měla být srozumitelná širokým vrstvám. Přinesla opět civilní témata, ale jako novum zde autor odsuzuje zabraňování poznání v zájmu „pořádku“. Stálé poznávání je pro něj klíčovou otázkou mravní.

Jdi a otevři dveře (1961), čtvrtá básnická sbírka Miroslava Holuba přináší do poezie, stejně jako sbírky předchozí, „nepoetické jevy“, i když nenápadná tvořivost autorových hrdinů se snaží zlidšťovat okolní svět.

Kam teče krev (1963), pátá básnická sbírka Miroslava Holuba je ze stejného rodu jako sbírky předchozí: *Denní služba* (1958), *Achilles a želva* (1960), *Slabikář* (1961), *Jdi a otevři dveře* (1961). Jsou to stále verše střízlivé, aniž by byly nudné, intelektuální, aniž by byly intelektuálské. Odehrávají se v nemocnicích, výzkumných laboratořích, v autorovi profesně blízkém okolí.

Zcela nesoustavná zoologie (1963) – prostředí a terminologii Holubova vědeckého oboru imunologie básník povýšil na programově nesentimentální, střízlivé a o to působivější básnické vyjadřovací prostředky.

Tak zvané srdce (1964): poslední, v pořadí sedmá, z básnických sbírek, jež přinesly témata z lékařského či vědeckého prostředí, napsaná střízlivou formou, nesentimentálně a se značným intelektuálním espretem.

Ačkoli (1969), osmá sbírka Miroslava Holuba je pokládána za vrchol jeho tvorby. Kromě klasické formy básní se tu objevuje i útvar lyrické prózy, jakýsi mini-esej. Dosud poměrně optimistický tvůrce tu odhaluje prázdnotu pod povrchem věcí, často s krajní ironií, zvláště v částech reagujících drastickými, až boschovsky temnými metaforami na realitu po srpnu 1968.

Beton (1970), poslední Holubova sbírka před nuceným odmlčením, které trvalo až do roku 1981. Obrazy děsu z odlidštění světa se vyznačují také básně ze Spojených států amerických právě v této sbírce, která svědčí i o postupné univerzalizaci Holubova tvůrčího vědomí. Ztemňující se horizont jeho poezie se projevuje významovou zašifrovaností a drásavostí pohledu na konfliktnost i paradoxnost situace člověka a společnosti.

Naopak (1982), jubilejní desátá autorova sbírka začíná „stručnými úvahami“, pokračuje velkým tématem Minotaura a končí oddílem filozofických básní „o původu věcí“.

Interferon čili O divadle (1986); ve sbírce z druhé poloviny 80., obsahující i oddíl scénických básní, Miroslav Holub s patrným vlivem Vladimíra Holana, T. S. Eliota a Samuela Becketta dochází k dalšímu popření někdejší významové transparentnosti verše nebývalým zvrstvením výrazu a mnohoznačností. Proti dřívějšímu Holubovu pojetí světa jako řádu hodnot se zde prosazuje theatrum mundi zasahované chorobnými procesy, zlem, zmatečností i absurditou. Typicky holubovské ovšem zůstává osvícenské chápání umění jako účinné obrany před nepřízní reality.

Ne patrně Ne (1989), aforistické texty, někdy řazené mezi Holubovy prozaické tituly, vyšly v Klubu přátel poezie jako „malá

knížka nadávek, zákazů, odkazů apod.“, jako snaha „udělat knížku, která šetří oči a je o něčem jiném“. Je tedy souhrnem kratších próz, satirických básniček i sesbíraných nápisů z různých exotických míst světa.

Syndrom mizející plíce (1990), ponorná sbírka s oddíly Synkopy, Symptomy, Syndromy, Synapse. Autor rozvíjí filozofující eseje, sytící i hlas jeho poezie. Začíná období skepse ke vědě a stále nevíle přijímat to, co „existuje“ mimo poznatelnou realitu.

Ono se letělo (1994). Kniha je autorovou životní bilancí, knihou vzpomínek na dětství a mládí. Podobně jako v *Ne patrně ne* (1989) se i zde jedná o mozaiku krátkých próz a básní, tematicky sjednocených Plzní, rodištěm Miroslava Holuba.

Narození Sisyfovo (1998), čteme zde verše Zmrtvýchvstání a Cokoli o Bohu, v nichž je připuštěna existence Boha. Poezie oscilující mezi člověkem s vědomím historické tradice a kontinuity a bytostí fascinovanou přítomným časem, „moderní“ racionalitou.

***

Stáhněte si naši aplikaci **Carpe Diem Online**. Budete tak mít k dispozici deluxe verze našich titulů, mnohdy doplněných o unikátní koncertní záznamy, dokumentární filmy, interview, klipy a další exkulzivní materiály, to vše v plné grafické úpravě. Děkujeme.

Miroslav Holub

Denní služba

*Odpovědný redaktor Michal Huvar
Vydalo nakladatelství Carpe diem
jako svou 286. publikaci
v Brumovicích roku 2014*

Vydání první (v Carpe diem)

www.carpe.cz

*Knihy, CD, DVD a e-knihy si můžete objednat:
Carpe diem, 691 11 Brumovice 175
tel.: 737 444 221; e-mail: carpe@carpe.cz*

*Knihy pro iPad, doplněné filmy, koncertními záznamy,
rozhovory, autorským čtením, záznamy z archivů, fotogra-
fiemi a dalším bohatým multimediálním obsahem, najdete v
App Store v aplikaci **Carpe Diem Online**.*

978-80-7487-063-7 (ePub)

978-80-7487-064-4 (pdf)